

Приложение 1

**Основни принципи на националната политика и стратегия за
подземните богатства и устойчиво развитие на българската
минна индустрия**

1. Без добив на подземни богатства животът на човечеството е невъзможен. Минно-добивната индустрия е в основата на всички други индустрии и важен фактор за икономическата стабилност и енергийна независимост на всяка страна, която има подземни богатства.

- Във всеки момент от развитието си човечеството е търсило достъп до подземни богатства и е имало необходимост от техния добив.
- Индустрии като металургичната, химическата, машиностроителната, електротехническата, строителната, транспортната, високите технологии и други са невъзможни без суровините - продуктите на минно-добивната индустрия.
- В Европа индустриите, зависими от достъпа до минерални суровини, генерират годишно 1 324 млрд. евро добавена стойност и осигуряват заетост на приблизително 30 млн. души */Мадридска декларация за суровините, Европейска конференция за суровините, Мадрид, юни 2010 г./*.

2. Наличието на подземни богатства в дадена държава или в даден регион от нея е уникална възможност и изключителен шанс за социално-икономическо развитие и повишаване жизнения стандарт на населението в тези региони.

- В България индустриите, зависими от достъпа до суровини, са генерирали над 32 785 млн. лева добавена стойност и осигурили заетост на приблизително 1 968 000 души */Обща статистика на НСИ за секторите: Добивна и преработваща промишленост; Производство и разпределение на електроенергия, газ и вода; Строителство; Търговия, ремонт на автомобили и битова техника; Хотели, общежития и обществено хранене; Транспорт и съобщения/*.
- В България добивната индустрия даде силен тласък на социално-икономическото развитие и благосъстояние на общините, на чиято територия са открити и се добиват подземни богатства, например: Раднево, Панагюрище, Етрополе, Мирково, Челопеч, Кърджали, Смолян, Мадан и много други.
- Необходима е ясна политика, насочена към развиване на регионите с перспективен геоложки потенциал и ниска трудова заетост.
- Повечето минни компании ежегодно даряват значителни средства за изграждане на инфраструктурни проекти и подпомагане здравеопазването, образованието, културата, спорта и социалните дейности на териториите на общините, където оперират.

3. Добивът на подземни богатства е неизбежен и се осъществява навсякъде, където са налице определени условия за това.

- Необходимостта от достъп до суровини - подземни богатства, съпътства всеки един момент от развитието на човечеството.
- Това е важен елемент на функциониращата пазарна икономика в съответствие с принципа „търсене-предлагане“.
- Необходимо е опазването на околната среда през целия жизнен цикъл на минните обекти - от проучването и добива до пълната рекултивация след приключване на дейностите, както и осигуряване на здравословни и безопасни условия за работещите в минно-добивната индустрия.

4. Достъпът до подземни богатства е зависим от редица фактори, включващи както физическата наличност и проученост на подземните богатства, така и развитието на техниката и технологиите и адекватна нормативна уредба.

Такива фактори са:

- Физическа наличност на подземни богатства на дадена географска територия.
- Степен на проученост и доказване на подземни богатства.
- Развитие на техниката и технологиите, създаващи възможности за екологично и здравословно-безопасно производство, както и за проучване и добиване на все по-трудно достъпни подземни богатства, на все по-големи дълбочини и с все по-ниски съдържания на полезни компоненти.
- Адекватна нормативна уредба по отношение на отрасъла, осигуряваща ефективен и балансиран достъп до подземни богатства и опазване на околната среда и съобразена с принципите на публичност, прозрачност, равнопоставеност и конкуренция при предоставяне на права за търсене, проучване и добив на подземни богатства.
- Адекватна и ефективна нормативна уредба по отношение на планиране ползването и урегулиране на територията при предоставени права.

5. Нормативната уредба на дейностите относно проучването, добива и преработката на подземни богатства максимално трябва да насърчава тяхното ефективно, пълно и комплексно оползотворяване, опазване на околната среда и създаване на безопасни и здравословни условия за работещите в отрасъла.

Насърчаване на:

- Осигуряването на балансиран икономически и екологично отговорен подход към процесите на търсене и проучване, с цел устойчиво развитие на минната индустрия.
- Внедряване на нови технологии в добива и преработката на подземни богатства (чрез използване на водещи световни и европейски технологии), повишаване извличането на полезни компоненти и намаляване на загубите при добива.
- Комплексното оползотворяване и управление на подземните богатства и получените твърди отпадъци при добива и преработката им.
- Добиване на енергийни суровини от нетрадиционни източници, чрез използване на водещи световни технологии и при строго съблюдаване на законодателството за опазване на околната среда
- Развитието на производства на продукти с по-голяма добавена стойност по технологичните вериги след добива и първичната преработка на минерални суровини - подземни богатства.
- Ефективното събиране и рециклиране на отпадъците по цялата технологична верига на преработката на метални, петролни и други продукти във всички индустрии по веригата след добива.
- Рециклирането и оползотворяването на строителни отпадъци и вторични материали.

6. Спецификата на дейността и рискът в минно-добивната индустрия са предопределили в почти всички европейски държави тази дейност да се извършва от частно-правни субекти.

Това е обусловено от:

- Дълъг срок на инвестиционния процес от проучването до реализацията на минни проекти.
- Висок пазарен риск, особено за борсовите продукти.
- Природен риск от непотвърждение на полезни компоненти и от стихийни бедствия.
- Риск от липса на пазарен баланс (търсене/предлагане) при строителните материали, вследствие на небалансирани процеси за търсене и проучване на тези материали.
- Социален риск, свързан със значителни инвестиции за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на работещите.
- Значителни инвестиции за опазване на околната среда и рекултивация.
- Значителен риск от нелоялна конкуренция във формата на незаконни добивни дейности.
- Риск от липса на ясна и прозрачна регулаторна рамка, свързана с различни аспекти от управлението на подземните богатства.

7. В България минно-добивната индустрия има дългогодишни традиции, стратегическо значение и съществен принос за социално-икономическото развитие на страната.

Минно-добивната индустрия в цифри, средногодишно:

- Произведена продукция – около 5% от брутния вътрешен продукт на страната.
- Износ - над 3,4 милиарда лева.
- 100% осигуряване на варовика за сероочистващите инсталации на ТЕЦ-овете.
- Около 50% от общо произведената електроенергия в страната се пада на термични централи, захранвани с български въглища.
- Брой заети – около 25 000 ÷ 30 000 души пряко и около 120 000 в обслужващи бранша сектори.
- Подотрасли:
 - Твърди горива
 - Метални полезни изкопаеми
 - Неметални полезни изкопаеми
 - Нефт и газ
 - Скалнооблицовъчни материали
 - Строителни и инертни материали
 - Геология
 - Логистични дейности: образование, проектиране и инженеринг, минно

строителство, търговия с продукти на минната индустрия, транспорт и доставки на продукти, оборудване, резервни части и сервиз за минната индустрия, застрахователно дело и други.

8. В България минно-добивната индустрия има голям неизползван потенциал за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната.

- Средно за последните три години вносът на неметални полезни изкопаеми превишава повече от 2,5 пъти износа на такива, а от наличните около 170 вида скалнооблицовъчни материали, които могат да се добиват в страната, се използват само около десетина вида.
- Значителен потенциал има за разширяване добива на въглища, метални полезни изкопаеми, нефт и газ.

- С цел повишаване конкурентоспособността на местното производство на строителни и скалнооблицовъчни материали е необходимо въвеждането на мерки за ограничаване на вноса от страни, които са извън Европейски съюз (напр. определяне на квоти или въвеждане на по-високи мита за внос от трети страни).

9. Минно-добивната индустрия, както всяка друга индустрия, може да се извършва устойчиво – икономически ефективно, екологосъобразно, безопасно за живота и здравето на работещите, социално отговорно и в хармония с останалите човешки дейности.

- Налице е добро законодателство, добри примери и добри практики както в Европейския съюз, така и в България, които могат и следва да се прилагат и непрекъснато разширяват за гарантиране устойчивото развитие на минно-добивната индустрия.

10. За държавата и бизнеса в бранша приоритетен принцип и цел на Стратегията за подземните богатства е устойчивото развитие на минно-добивната индустрия, обхващащо три аспекта: икономически, екологичен - зелена минна индустрия, социален - корпоративна социална отговорност.

Икономически аспект:

- Прилагане на водещи технологии за:
 - Намаляване загубите при добива.
 - Повишаване извличането на полезни компоненти при преработката.
 - Повишаване натуралната производителност на едно лице.
 - Повишаване енергийната ефективност на производството.
 - Вторична преработка на минерални отпадъци за производство на допълнителни продукти.

- Борба срещу „сивия” бизнес и незаконния добив на подземни богатства, вкл. чрез обсъждане на възможността за инкриминиране на деянието като престъпление.

Предоставяне на права единствено на лица с доказан опит в търсенето, проучването и/или добива на подземни богатства.

- Усъвършенстване на законодателството в областта на подземните богатства.
- Постигане на стабилна и положителна икономическа среда, предвид големия размер на инвестиции в минната индустрия и сравнително дългия период на тяхната възвращаемост.
- Постигане на баланс между пазарно търсене и предлагане на подземни богатства, особено при суровини, чиято цена не се определя от международните пазари.
- Съобразяване с принципите и стандартите за устойчиво развитие.
- Насърчаване на периодична и всеобхватна оценка на риска във всички икономически направления на дейностите по проучването, добива и преработката на подземни богатства и реализация на превантивни антикризисни мерки.
- Насърчаване внедряването на и сертифициране по стандарт за качество ISO9001.

Екологичен аспект - зелена минна индустрия:

- Опазване на земните недра чрез рационално използване на подземните богатства при проучването, добива и първичната им преработка.
- Забрана за добив на инертни материали от речните русла.
- Осъществяване на проучването, добива и преработката на подземни богатства при спазване като минимум на изискванията се от законодателството екологични изисквания и насърчаване необходимите инвестиции за това.
- Внедряване на най-добрите практики и минимизиране на екологичния отпечатък при проучването, добива и преработката на подземни богатства, в т.ч.:
 - Анализ и оценка на положителните и отрицателни влияния, директни и индиректни, върху околната среда.
 - Осигуряване необходимите инвестиции за предотвратяване и ликвидиране на потенциални негативните влияния върху околната среда и биоразнообразието на всеки етап и фаза на работния процес на съществуващи и нови проекти.
 - Приоритетно внимание към опазване на водите и проучвателни съоръжения (сондажи и минни изработки, разкрили подземни води), съхранение на минералните отпадъци от добива и преработката и пълна рекултивация на засегнатите терени.
 - Насърчаване на събиране, повторна употреба и рециклиране на неминерални и минерални отпадъци от минно-добивната дейност.
 - Насърчаване на пълноценното и ефективно използване на наличната инфраструктура и производство на екологична енергия от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ), където това е възможно.
- Насърчаване създаването на фирмени системи за контрол на екологичното състояние и на прилагането на превантивния подход при опазване на околната среда.
- Насърчаване на създаването на системни оценки на екологичния риск в компаниите и реализация на проекти за неговото намаляване и ликвидиране.
- Насърчаване на внедряването на и сертифицирането по стандарт ISO 14001.

Социален аспект – корпоративна социална отговорност:

- Разработване на Кодекс за прилагане на етични бизнес практики, социално сътрудничество и спазване на човешките права.
- Насърчаване създаването на национална и браншова система за осигуряване на професионално подготвени кадри за минно-добивната индустрия.
- Насърчаване на фирмени системи за стимулиране на професионалното представяне и кариерно развитие на човешките ресурси.
- Насърчаване на национална браншова и фирмени системи за контрол и осигуряване на здравословни и безопасни условия за работа в компаниите, съобразно принципите за устойчиво развитие.
- Насърчаване на системната оценка на риска в направление „Безопасност и здраве при работа” и инвестиции за намаляване и ликвидиране на рисковите фактори.
- Стимулиране на партньорство между държавата, местните общности и инвеститорите в минно-добивната индустрия и неправителствените организации.
- Насърчаване на постепенното развитие на съпътстващи производства, които в перспектива да станат независими от срока на работа на добивното производство и осигурят запазване на работните места.

- Насърчаване на изпреварваща оценка и комуникация със заинтересованите страни от началото до приключване на нови минни проекти - за обсъждане и решаване на потенциални проблеми и разрешаване на конфликти.
- Насърчаване на ефективна комуникационна стратегия на браншово и фирмено ниво за връзки с обществеността и медиите.
- Насърчаване внедряването на и сертифициране по стандарт OHSAS 18001.

11. Партньорство и открит диалог с всички заинтересовани страни от дейността по търсене, проучване и добив на подземни богатства.

За постигане на целите за устойчиво развитие на минно-добивната индустрия като основен фактор за успех ще се ангажират широк кръг страни за партньорство и открит диалог, включително:

- Органите на държавната власт и органите на местното самоуправление и администрация.
- Членове на Българска минно-геоложка камара – национално представителна браншова организация.
- Необхванати в БМГК компании от бранша.
- Други организации - Българска стопанска камара, Конфедерация на работодателите и индустриалците в България, синдикати, Научно-технически съюз по минно дело, геология и металургия и други.
- Научни и инженерингови организации и висши учебни заведения.
- Екологични неправителствени организации.
- Местни общности – Национално сдружение на общините в Република България.
- Потребители на продукцията от добива и преработката.
- Партньори - обслужващи бранша компании, които не са членове на Камарата.
- Европейските браншови организации - ЕВРОМИН И ЕВРОКОЛ.
- Европейски парламент.
- Европейска комисия.
- Други заинтересовани страни.

12. Нормативно регламентиране на обществените отношения между органите на държавната и местна администрация и Българска минно-геоложка камара като национално представителна организация на бизнеса в бранша, с цел:

- Гарантиране професионализма на операторите при предоставянето на разрешения за търсене, проучване и добив.
- Просветляване на сивата икономика.
- Подготовка на кадри.
- Безопасност на труда и други.

13. Създаване на система за ефективен контрол по спазване на нормативните актове, регулиращи обществените отношения в областта на търсенето, проучването и добива на подземни богатства.

При допускане на нарушения на закона, създаващи условия за корупция и незаконен добив на подземни богатства, се нарушават силно интересите на държавата (напр. значителни загуби за държавния бюджет в резултат от неплатени концесионни възнаграждения, осигуровки, данъци и др.), създава се неполярна конкуренция и се отблъскват инвеститорите.